

De tijd van het echte carnaval

Carnaval is weer in het land en in die periode trekken wel eens mensen —vooral oudere— aan mijn mouw met de opmerking dat de carnavallexe feestelijkheden toch niet meer zijn zoals vroeger... Van daar deze blik terug.

Wat me in de eerste plaats opvalt, is dat het straatcarnaval bijna volledig is verdwenen. Toen Oostende nog een kleine stad was, bruisde heel het centrum van de bedrijvigheid. Iedereen kende bijna alle belangrijke figuren, niet alleen politici maar ook alle voorzitters van allerlei maatschappijen en de belangrijkste middenstanders.

Doordat Oostende maar 'een schorte groot' was (zoals in de volksmond wordt gezegd), kon een gemaskerde inwoner gemakkelijk ongemerkt zijn huis verlaten en zich onmiddellijk mengen in het feestgewoel.

Maar van zodra de grote nieuwe wijken werden gebouwd (zoals het Westerkwartier, Mariakerke, de Conterdamwijk, de Opex enz.) trok het merendeel van de jonge bevolking weg uit het oude centrum. Weinig van die jonge Oostendenaars zag het dan nog te doen om vanuit de wijk totaal verkleed en gemaskerd naar het stadscentrum te trekken om carnaval te vieren.

Vorige eeuw was de belangrijkste carnavalsdag de maandag vóór het begin van de vasten. Vanuit die periode stamt nog het gebruik om op

Een carnavalsfoto uit de jaren 1950. De neringdoeners van de wijk Montmartre (Langestraat en omgeving) hadden deze mooie wagen voor de carnavalsstoet opgetooid.

die maandag aan het Oostendese stadspersoneel verlof toe te kennen.

Ook tegenstanders van carnaval

Natuurlijk waren ook mensen die al dat feestgedruis verre van plezant vonden. Zo ook de Engelse schrijver Thomas Hood, die tussen 1838 en 1840 een poos in de Sint-Franciscusstraat woonde. In een brief aan een vriend schrijft hij: „In Koblenz, waar ik vroeger woonde, werd carnaval door de hogere burgerij gevierd maar hier in Oostende komt die maskerade vooral neer op brallen en drinken. Ik heb al verschillende nachten niet moeten slapen.”

Tijdens de carnavalsfeestelijkheden gebeurden er inder-

daad wel eens baldadigheden. Gevolg hiervan was dat het stadsbestuur in 1856 een reglement uitvaardigde waarbij er bepaald werd dat men niet langer bloem, roet of gruis naar de toeschouwers mocht gooien en dat niemand de stadspoorten binnen of buiten mocht gaan zolang hij gemaskerd was. Verder was zich verkleed als een geestelijke was ten strengste verboden.

In 1880 verscheen in het katholieke weekblad «La Feuille d'Ostende» ongeveer het volgende over de traditionele carnavalsbals: „Zijn die mensen nu allemaal krankzinnig? Ge moet eens denken: men maakt eerlijke familievaarders uit, met verleidt jonge maagden en dit ten koste van hun eigen gezondheid, hun eer en hun fortuin.”

Stoeten

Om het carnavalgebeuren wat meer standing te geven, begon men in Oostende aan het begin van deze eeuw carnavalsstoeten te organiseren. Hoogtepunt hiervan werd in de dertiger jaren bereikt toen er heuse wedstrijden werden gekoppeld aan die parades met prijzen voor de mooiste en origineelst uitgedoste deelnemers. De juryleden, onder wie op een gegeven ogenblik ook James Ensor, namen doorgaans op het Wapenplein in een tribune plaats om vandaaruit de vele kandidaten te keuren. Uit oude foto's blijkt welk een grote creativiteit de mensen aan de dag legden bij het zich verkleeden. Ook werd er van de carnavalperiode gretig gebruik gemaakt om ettelijke wantoestanden aan te klagen.

Een leutig groepje carnavalvierders terwijl ze volop van café naar café trokken. (1957)

Tijdens de carnavalperiode trokken de arme sloebers ook wel eens —onder een veilig masker— naar de chiquere cafés van de burgerij om er de rijken eens goed 'hun vet' te geven (hun zaligheid te zeggen). De meest bekende burgersherbergen uit die tijd waren: De Kerlinge, de Falstaff, de Manchester, de Central en de Royal Nord op het Wapenplein, de Trois Fontaines, de Universel en de Chez Madame Moustache in de Adolf Buylstraat.

Ook vorige eeuw was het hoogtepunt van het carnaval steevast het grote bal van de Cercle Coecilia dat in het Kursaal plaatsvond onder de naam van 'Le Bal du Rat Mort'. Hierover uitwijden zou ons nu evenwel te ver brengen.